

مواجهه ایران با پدیده انفجار عمودی سالخوردگان تا سال ۱۴۲۰

به گفته کارشناسان امر، ایران تا سال ۱۴۲۰ به سن سالمندی و پیشی گرفتن سرعت رشد تعداد سالمندان از رشد کل جمعیت می‌رسد؛

به گفته کارشناسان امر، ایران تا سال ۱۴۲۰ به سن سالمندی و پیشی گرفتن سرعت رشد تعداد سالمندان از رشد کل جمعیت می‌رسد؛ دغدغه افزایش جمعیتی که سالهاست مطرح می‌شود و همچنان بی پاسخ مانده و می‌توان گفت تنها اقدام جدی مسئولین در این راستا تدوین طرح "جوانی جمعیت و حمایت از خانواده" بوده که آن هم مورد انتقادات جدی از سوی صاحب نظران واقع شد.

به گزارش ایسنا، کارشناسان حوزه جمعیت شناسی با استناد بر شاخص های جمعیتی، نگران حال جمعیت ایران در سالهای آتی هستند.

اگرچه به گفته مسئولان در سال ۹۹ با توجه به پاندمی کووید ۱۹ و کاهش هزینه های مراسمات و تشریفات ازدواج، شاهد افزایش پنج درصدی ازدواج بودیم اما به طور کلی مسائل پیرامون عدم حرفه آموزی جوانان، بیکاری فارغ التحصیلان دانشگاهی، مشکلات اقتصادی، مشکلات تهیه مسکن، هزینه های گزاف تشکیل خانواده و زندگی مستقل و... همگی دست به دست هم داده تا ازدواج و تشکیل خانواده به ریسکی بزرگ برای جوانان تبدیل شود.

از سوی دیگر همین مشکلات نیز دامن گیر زوجهای جوان نیز شده، به طوری که به دلیل هزینه های بالای زندگی به داشتن یک فرزند اکتفا کرده و یا اصلا به فرزندآوری و بچه دار شدن فکر نمی کنند.

مواجهه ایران با پدیده انفجار عمودی سالخوردگان تا سال ۱۴۲۰

سیده فاطمه محبی، کارشناس مطالعات اجتماعی شورای عالی انقلاب فرهنگی، معتقد است که ایران تا سال ۱۴۲۰ به سن سالمندی رسیده و با پدیده انفجار عمودی سالخوردگان (پیشی گرفتن سرعت رشد تعداد سالمندان از رشد کل جمعیت) روبه رو خواهد شد.

به گفته وی، جمعیت کشور در دهه های آتی با سالخوردگی مواجه می شود و نسبت افراد مسن به افراد جوان افزایش خواهد داشت. همچنین برای جلوگیری از پیامدها و تبعات افزایش سالمندی در کشور باید دستگاه های سیاستگذار درصد شناسایی و حل مشکلات و نیازهای سالمندان برآیند و وضعیت را رصد و پایش و برنامه ملی برای سالمندان در سال های آتی تدوین کنند.

رشد سالمندی کشور ۲ برابر رشد جهانی است

این کارشناس که در یک برنامه رادیویی سخن می گفت، اظهار کرد: اکنون جمعیت سالمند بالای ۶۰ سال کشورمان با رقم ۸ میلیون و ۲۰۰ هزار نفر، حدود ۹.۹ درصد جمعیت کشور است. رشد سالمندی کشور ۲ برابر رشد جهانی است و در سالهای ۱۴۲۰ تا ۱۴۳۰ حدود ۲۶ تا ۳۱ میلیون جمعیت سالخورده در کشور خواهیم داشت که یک چهارم جمعیت کشور خواهد بود.

وی با بیان اینکه سالخوردگی جمعیت با کاهش باروری اتفاق می افتد، بر لزوم گسترش گفتمان فرزند آوری تاکید کرد و افزود: باید از طریق مراکز مختلف بهداشتی، اساتید دانشگاه ها، تصویری از سالخوردگی کشور که در دهه های آینده با آن مواجه هستیم ترسیم شود تا همه باور کنند که افزایش جمعیت سالخورده چه تبعاتی و فشاری از لحاظ درمانی، بهداشتی و اقتصادی و اجتماعی بر کشور وارد می کند.

این حقوقدان و پژوهشگر حوزه خانواده ادامه داد: با کاهش باروری در آینده ما با کمبود و نبود نیروی کار جوان در کشور مواجه هستیم و فشار مضاعفی بر نیروی جوان وارد می شود و همچنین از سوی دیگر نیز جمعیت سالخورده ما مشارکت اقتصادی نخواهد داشت و هزینه های بازنشستگی، بیمه، بهداشت و درمان سالخوردگان فشار مضاعفی به سیستم بیمه و بازنشستگی وارد می کند.

افزایش مرخصی زایمان، طرح تشویقی موثر در فرزندآوری خانواده ها

به گزارش ایسنا، همچنین ناهید دیناروند کارشناس جمعیت روانشناس بالینی، مشاور خانواده و پژوهشگر تک فرزندی نیز که در این برنامه حضور داشت، مهاجرت بی رویه روستاییان به شهرها و الزامات الگوی شهرنشینی را از دلایل کاهش فرزندآوری در دهه های اخیر دانست و گفت: با آموزش و حمایت از روستاییان می توان از مهاجرت روستائیان جلوگیری و از فشار مضاعف به شهرها پیشگیری کرد.

به گفته وی، مقوله پیری و سالخوردگی جمعیت مختص کشور ما نیست و کل جهان درگیر این مسئله است ولی با توجه به وضعیت ایران به عنوان کشور مقتدر در خاورمیانه باید افزایش جمعیت جوان مورد تاکید بیشتر قرار گیرد.

این پژوهشگر تک فرزندی معتقد است که شعار فرزند کمتر زندگی بهتر، لقمه ای بود که غربی ها برای ما گرفتند در حالی که در برخی کشور های دیگر خانواده ها تا ۱۱ فرزند هم دارند.

دیناروند بر لزوم تدوین قوانین و سیاستهای تشویقی برای فرزند آوری تاکید کرد و افزود: افزایش مرخصی زایمان از شش ماه به ۹ ماه و مرخصی دو هفته به پدر فرزند از جمله تصمیماتی است که اگر تمام دستگاه ها ملزم به انجام آن باشند در تشویق به فرزندآوری بسیار نقش موثری خواهد داشت.

این کارشناس جمعیت و روانشناس بالینی، تصریح کرد: برای تغییر رفتار، باید استمرار و تکرار وجود داشته باشد و برای تغییر نگرش تک تک افراد جامعه و مسئولین باید صدا و سیما و آموزش و پرورش پیامدها و تبعات سالخوردگی جامعه و لزوم بر فرزند آوری را مرتباً تکرار کند تا تغییر نگرش و باور ایجاد شود.

در این بین می توان گفت جدی ترین اقدام مسئولین در این راستا، تدوین طرح "جوانی جمعیت و حمایت از خانواده" در مجلس شورای اسلامی بوده است که اجرای آزمایشی آن برای هفت سال در اسفند ۹۹ توسط نمایندگان مجلس تصویب شد.

تا چندین دهه آینده شاهد سونامی سالمندی در ایران خواهیم بود

به گزارش ایسنا، علیرغم اینکه تصور می شد پس از سالها معطل ماندن این طرح در مجلس شورای اسلامی، که پس از حدود شش سال با اجماع و اتفاق نظری به تصویب رسیده اما به گفته صاحب نظران اشکالات قابل توجهی در برخی مواد آن وجود دارد. مهم ترین آن مربوط به مباحث پیرامون اختیاری کردن غربالگری مادران باردار می شود که بررسی مجدد طرح را ضروری کرده است.

اما فارغ از ایرادات وارد شده به برخی مواد این طرح، مشوق های خوبی نظیر اختصاص زمین ۱۵۰ تا ۲۰۰ متری به خانواده ها را برای تولد فرزند سوم و... در جهت افزایش فرزندآوری و به طور کلی افزایش و جوانی جمعیت در آن پیش بینی و وعده شده است.

صالح قاسمی، جمعیت پژوه نیز در گفتگو با رادیو، درباره طرح یاد شده اظهار کرد: در قانون جوانی جمعیت و حمایت از خانواده که مجلس اخیراً تصویب کرده است راهکارهای خوبی برای حمایت از خانواده ها و مشوق هایی برای فرزندآوری پیش بینی شده است که امید می رود دولتی روی کار بیاید که مصوبات این قانون را اجرا کند.

کارشناس آمارها و سیاست های جمعیتی ایران و جهان تاکید کرد: متأسفانه در ۷ سالی که از ابلاغ سیاست های کلی جمعیت می گذرد شاهد این بودیم که دولت فعلی کوچکترین توجهی به سیاستهای جمعیتی نکرد.

قاسمی با بیان اینکه تا چندین دهه آینده شاهد سونامی سالمندی در ایران خواهیم بود گفت: متأسفانه کشور آماده سونامی سالمندی نیست. این امر به ساختارهای اجتماعی و اقتصادی کشور آسیب وارد کرده و کشور را دچار مشکل های جدی خواهد کرد.

لزوم استفاده از تجارب جهانی برای ارائه مشوقهای فرزندآوری به خانواده ها

وی افزود: مدیریت بحران سالمندی در کشور هیچ راهی به جز سرمایه گذاری و حمایت از خانواده هایی که در سنین باروری هستند ندارد و باید با استفاده از تجارب جهانی به خانواده ها مشوق های اقتصادی و فرهنگی بدهیم تا به فرزند آوری ترغیب شوند.

این جمعیت پژوه با اشاره به عدم وجود برنامه و تدبیر لازم برای مواجهه با افزایش جمعیت سالمندی در کشور اظهار کرد: همه کشور های جهان سند جامع برای سالمندی دارند ولی ایران سند و برنامه ای ندارد و مسئولین همانگونه که هر سال با آمدن یک باران غافلگیر می شوند متاسفانه برای سالمندی هم برنامه ندارد.

قاسمی سالمندان را نور چشم و ذخیره جامعه و خانواده ها دانست و گفت: پیامدهای سالمندی در کشور بسیار گسترده و جدی بوده و پیامدهای حوزه اقتصادی نسبت به حوزه های اجتماعی، فرهنگی، سیاسی بیشتر خواهد بود.

یک سوم جمعیت ایران طی دهه آینده، ۶۰ سال به بالا می شوند

این آینده پژوه و آسیب شناس با اشاره به اینکه مطالعات نشان می دهد هزینه های بهداشتی و درمانی یک سالمند چهار و نیم برابر یک جوان است افزود: در دهه آینده یک سوم جمعیت کشور را افراد بالای ۶۰ سال تشکیل می دهد.

مسئولان به فکر اصلاح الگوی جمعیتی باشند

وی با اشاره به اینکه نرخ باروری کشور نیز موازی با سطح سالمندی در حال کاهش است گفت: در صورتی که دولت و مسئولان مربوطه به فکر اصلاح الگوی جمعیت و فرزندآوری نباشند، طی سالهای آینده همچون کشورهای غربی دچار بحران و رکود جمعیت خواهیم شد و تمامی ابعاد اجتماعی و اقتصادی کشور نیز با مشکل کنترل جمعیت سالمند کشور مواجه خواهد شد.

هشدار در خصوص حال ناخوش جمعیت ایران

فکری به حال جوانان و اشتغال آنها شود

به گزارش ایسنا، اما بسیاری از کارشناسان مهم ترین مساله در کاهش ازدواج، فرزندآوری و نهایتاً کاهش جمعیت را معطوف به مشکلات اشتغال و معیشت جوانان می دانند.

محسن ابراهیم پور، جمعیت شناس و استاد دانشگاه نیز در گفتوگویی رادیویی با اشاره به اینکه طبق شاخصهای جمعیتی، حال جمعیت ایران در سالهای آینده خوب نخواهد بود، اظهار کرد: دولت باید جوانان ۳۰ تا ۳۵ ساله که اکثراً مجرد هم هستند را به کار و شغل ثابت و پایدار بارور کرده و برای آنها برنامه ریزی کند.

ابراهیم پور تغییر نظام برنامه ریزی برای سالمندان را لازم دانست و تأکید کرد: مسئله اصلی ما سالمندی نیست بلکه لزوم برنامه ریزی برای استفاده از این نیروی انسانی متخصص و دارای انگیزه است که توانایی آن را هم دارند. سالمندی یک بحث تخصصی جامعه شناسی و زیست شناسی است.

وی با تذکر این نکته که سالمندی به معنای ناتوانی نیست، افزود: ما افرادی را سراغ داریم که ۹۰ ساله هستند و به عنوان استاد دانشگاه و پزشک فعالیت می کنند و از این جنبه هیچ مشکلی ندارند.

این استاد دانشگاه بازتعریف مفهوم سالمندی و استفاده از نیروی کار در سنین بالا را ضروری خواند و اظهار کرد: متاسفانه میانگین سن بازنشستگان در ایران ۴۹ سال است و این موضوع باید اصلاح شود.

این جمعیت شناس با تأکید بر لزوم تغییر و اصلاح قوانین در این حوزه این را هم گفت که در حال حاضر تمرکز جمعیت بزرگترین ضربه را به کشور ما می زند و این درحالیست که با برنامه ریزی منطقه ای می توان توسعه متوازی را در جمعیت کشور ایجاد کرد.

وی با انتقاد از اینکه معمولاً تأمین اجتماعی حیات خلوت دولتها هستند و هیچ گونه نظارتی هم بر آن نمی شود گفت: ارگانی که پاسخگو نباشد معمولاً سیاست گذاری ها و برنامه ریزی های آن هم بلند مدت نیستند.

به گزارش ایسنا، با توجه به نظرات کارشناسان حوزه جمعیت شناسی، وضعیت جمعیتی ایران به نقطه ای رسیده است که دیگر اظهار نگرانی درباره آن کار به جایی نمی برد بلکه نیازمند اقدامی جدی و عملی مبتنی بر تخصص و برنامه ریزی است؛ اقدام و برنامه ای که در تدوین آن از نظرات کارشناسی تمامی صاحب نظران ذی ربط استفاده شود تا ایرادات طرح های تدوین شده به حداقل ممکن رسد.